NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 25. novembra 1854. *List 94.*

Koristnost brinja.

Kdo ne pozna vedno zelenega germa, brinja namreč, in jagod njegovih, tudi lepo zelenih ali černkastih zrelih? Vreden je, da se nekoliko na-nj oziramo, ker je zares velike koristi.

Navadno brinje raste na slabem kamnitnem svetu raji kakor na dobrem; nar bolj všeč so mu gole severne stermine apnénega skalovja; tamkaj se ga prav obilno nahaja. Kjer mu je zemlja vgodna, doraste drevesce 12 do 15 čevljev visoko. Cvetje njegovo, majhne rumene rese, prikaže se mesca majnika, in germ ima ob enem cvet, zrele in nezrele jagode; poslednje tičijo do tretjega leta na vejicah, če jih ne oberejo ljudjé. Znane brinjeve jagode so okrogle, mesnate, blagodišeče; okusa so sladkotno-grenkega, ter se upotrebujejo v gospodarstvu in zdravilstvu. Rade jih zobljejo brinjevke (in brinjevke mi). Ljudjé žgejo iz njih znani brinjevec, ki je prijetneji pa zdravju bolj ugoden, kakor navadnja žganjica. Tudi za nektere jedíla so dobre brinjeve jagode, toda le ko začimba. *Gnjati vodijo se nar bolje*, če nad vžganimi brinjevimi vejicami visé.

Ko bi hotla kaka pridna gospodinja vkuhani sok ali tako imenovani brinjev zleček si napraviti, naj tega se loti takole:

Naj vzame nekoliko zrelih brinjevih jagod; naj jih stolče v kamnitni stopi (če nima kamnitne, je tudi druga priprava dobra), potem naj jih dene v lonec, pa vlije vrele vode na-nje toliko, da voda čez jagode stojí, in pokrije lonec, ter naj dá to kuhati pol ure pri pohlevnem ognju; potem se precedí in stlačijo se jagode močno skozi gost pertič. Sprešani sok naj se kuha na to zopet tako dolgo, da je gost kot med. Poslednjič dodá se mu nekoliko sladkorja, da je prijetnejšega okusa. Vkuhani sok naj se spravi potem v steklene posode, ktere se dobro zamašé, pa na hladnem mestu hranijo.

Taki brinjev sok ali zleček (pravi slovenski terják) je kaj imenitno domače zdravilo v mnozih težavah, kakoršne so, postavimo: kašelj, naduha itd. Vzeme se ga eno žlico polno, se raztopí v topli vodi (včasih tudi v vinu) in povžije se malo po malo.

Brinjevina je terda, žolto-rudečkasta in prijetno dišeča. Dobra je za kurjavo; kjer pa brin bolj visok in debel prihaja, se dajo dile iz njega žagati ali okovi za drugo posodje napravljati. Tako posodje sila dolgo terpí: kajti brinjevina je skorej nerazrušiva in prav gostega zerna.

Od množenja brinja nočemo ničesar omeniti, ker brinje navadno se ne seje ne redí umetno, temoč pripuša se naravi in ptičom, da zernje ali seme njegovo trosijo po goricah in ravninah, in tako to koristno drevesce vseskozi množijo. J. Š.

Gospodarske skušnje.

(*Skušnje z namakanjem koruznega semena*). V Gradcu so o tem tole skusili. Od 500 zdravih zern so namakali (v vodi) 100 zern 1 dan, 100 zern 2, 100 zern 3, 100 zern 4 dní — 100 zern pa niso namakali. Vsih 500 zern so vsadili potem na enako vižo 10. majnika.

Čez 10 dní je od teh 500 zern kalilo
57 zern, ki so bile namakane skoz 4 dní,
43 „ „ „ „ 3 „
17 „ „ „ „ 2 „
nobeno zerno pa ni kalilo od nenamočenih.

Čez 18 dní pa je bilo takole: vsih 100 skozi 4 dní namakovanih zern je kalilo:
96 od tistih, ki so bile 3 dní namakovane,
97 „ „ „ 2 „ „
43 „ „ „ 1 dan „
96 pa od nenamakovanih.

Kaj se je učiti iz tega: 1) Škodljivo je, samo en dan namakati koruzo, 2) seme skoz 2 dní namakovano je skor vsako drugo prehitelo. Nepotrebno je tedaj dalje kakor 2 dní koruznega semena namakati.

(*Vnovič poterjena skušnja zoper žitnega mola*). Neki gospodar je spravil nekoliko žita v shrambo pod streho, kjer je nekoliko snopov senâ in nekaj čebulje bilo. Ko je enkrat žito premetaval, je zapazil, da mol, ki ga je sicer bilo dosti v žitnici, na tem mestu ni nobene škode storil. Prihodnjega rožnega cveta je prinesel na žitni pod frišnega, dobro posušenega senâ; dva mesca pozneje, to je, ob žetvi, je djal seno proč, tla žitnice pa je obribal s čebuljo, potem osul žito tje in krog in krog položil nekoliko senénih snopkov. Ne duha ne sluha ni bilo potem več od mola v njegovi žitnici. — Pomoč je lahka in poterjena.

(*Zakaj bob opušamo saditi?*) V zboru neke pruske kmetijske družbe je prof. K. Koch na vso moč priporočal bob, in pripovedoval, da je na svojem potovanji v Azii cele dežele narajmal, kjer ljudstvo skor nič druzega ne vživa kakor bob, in je pri tem zdravo in močno. Kar je pri nas krompir, je tam bob. Boba je naštel 240 sort, in po skušnjah dokazal, da bob ne potrebuje ravno naj bolje zemlje. Na Virtemberškem ga sadé med koruzo. Švajcarjem je bob posebno ljuba hrana. Iz 3 delov režene in 1 dela bobove moke se speče lep in prav tečen kruh. Tudi živino redí bob tako dobro, da v tečnosti ga prekosí le koruza in pšenica — se vé da se mora pred zdrobiti ali namakati. V močni, srednjo mero vlažni zemlji naj bolje raste; na frišnem gnoji in zgodaj sajen se posebno dobro obnaša; koristno je, na 5 delov boba en del graha saditi; kadar je steblo in stročje černo, naj se žanje, pa le ob lepem vremenu, da se slama dobro ohrani, ki je za klajo več vredna kakor pšenična, režena in več druzih. — Le krompir je

pregnal sočivje in posebno bob, pa to ni prav, ker ima toliko redivnosti v sebi, in bi ga debela koža vendar ne smela popolnoma ob vse dobro ime pripraviti.

Kratko premišljevanje o novem redu kazenske pravde.

(Dalje.)

Pri končni ravnavi se godí v bistvenih opravilih skor vse to, kakor se je ravnalo po redu kazenske pravde od leta 1850; zatoženi človek se namreč izprašuje, priče in če je po lastnosti dopernešenega djanja treba, se tudi zvedeni možje zaslišujejo, spisi in povedbe v preiskavi izrečenih reči se beró, in dotične stvarí se v spoznovanje predlagajo.

Kadar je kaznovavna reč dovelj pretresena, da se more uterjena razsodba storiti, se končna obravnava doverši ali sklene. Potem deržavni pravdnik kratkoma povzame izid (nasledke) dokazovanja, in predloží svoje zadnje in končne nasvete, na ktere potem zatoženec in njegov zagovornik odgovarjata, — in po teh končnih govorih ali razložbah, pri kterih vselej zadnja beseda zatožencu in njegovemu zagovorniku gré, zborna sodnija odstopi brez deržavnega pravdnika, da razsodbo storí.

Zatožna ravnava je tedaj bistveno omejena na končno obravnavo; nasveti deržavnega pravdnika pa ne vežejo nikakor ne preiskovavnega sodnika pri preiskavi, ne razodivnih sodnikov pri obravnavi, razun posameznih sosebno predpisanih primirlejev; zatožencu pa se ima že, ko se mu zatožni sklep razodene, tudi ob enem vediti dati, da ima oblast pri končni obravnavi poslužiti se zagovornika, kterega si smé ali sam izvoliti, ali pa sodnii, pred ktero se bode končna obravnava godila, prepustiti, da naj ga ona izbere. Pri težjih primirlejih se mora zatožencu iz službene dolžnosti zagovornik postaviti, če bi se tudi sam zagovornika poslužiti ne hotel. Zatoženi se smé tudi s svojim zagovornikom pogovarjati, da ni nobene sodne osebe v pričo; tudi pregled nekterih spisov, toda pod nadgledstvom, se jima dopuša, in, če želita, se tudi brez plačila prepisi dajejo. Zatožencu ni zabranjeno, se tudi med obravnavo s svojim zagovornikom pogovarjati in obá imata pravico vsaki izpraševani osebi uprašanja staviti potem, ko sta za to od pravdnika dovoljenje dobila.

Končna obravnava je ustna; k nji se smé tudi nekoliko poslušavcev pripušati. Po §. 223 smejo k tem obravnavam priti, kolikor to prostor dopuša, vsi pravosredni konceptni uredniki, v imenike zagovornikov deželnih nadsodnij vzeti zagovorniki, dalje višji upravni uredniki in varnostni organi, kterim je čuvanje javne varnosti ali ohranjenje javnega pokoja in reda izročeno, javni učeniki pravoslovnih in deržavnih znanstev, zadnjič poškodovani in tiste zaupne osebe, za kterih pripušenje zatoženi ali poškodovani sosebno prosi, kterih število pa ne smé, za vsacega izmed njih, več kot 5 znesti, in ki se imajo le takrat pripušati, kadar zborna sodnija nima nobenih pomislikov zoper nje. — Razun teh smé predsednik sodnije po svojem sprevidu odrašenim in dostojnim ljudém možkega spola dovoliti, da k obravnavi pridejo. Če pa zborna sodnija zavolj sramožljivosti itd. skrivno sejo določi, tudi poškodovani in zaupni ljudjé, ki so si jih vdeleženci sami izbrali, k obravnavi priti zamorejo. (Dalje sledí.)

Starogodovinski pomenki.

O imenih rek Save, Sore, Drave, Mure, Anasa.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Zna biti, da je tema nemške besede Rind sanskritski glagol rič, ali ri, rinnen, rieti. Iz indiškega ri se izpeljuje latinski rivus, slovenska riba, kar prav za prav pomeni vodno — mokro žival*) in je enako indiški besedi matsja, makara, mokara, kar ribo in mokro zaznamova. Gotovo se na Kranskem nekda ves Ribnica ni zvala tako zavoljo rib, temoč zavoljo mokre lege, in tako bi nemško Feuchting dober in naraven prestavek bil.

Naj se te izpeljave nikomur smešne ne zdijo. V indo-europejskih jezicih vlada skriven geni in čudapolna enakost. Poglejmo si samo besedo mešča, kar pomeni ovna; mešč pomeni to, kar slovensko maščа, mešča, meščevati, rächen, zürnen. Po slovenski se veli oven, tudi jar, jarec, jarc = mešča, ker jar, jarost pomeni Zorn, Rache, zato imena Jaroslav = Lutomar. In gotova nemška Widder ima iskati koreniko v besedi wider, widrig.

Voda se tudi v sanskritu veli vana, celtiški bona, staroslovenski bania = kopela, baniti se, kopati se, torej zravenpomen, kakor smo vidili v indiški besedi niv = teči, latinsko navo = plavati. Iz indiškega vana in staroslavenskega bana je postala češka baničка, ein Wassergefäss, slovenski vodrica, dalmatinski lodrica (v = l) nemški Wanne, primeri ὕδωρ, in hydria. Iz bana se izpeljuje poljski džban, horvatski čban; dž in č se je privisilo, kakor to vidimo v besedah nidus, Nest in gnjezdo. Že sanskritski jezik rad na početku sprejema glasnike, n. pr.: am in kam = amare itd. Indiška beseda vana je mati semitiškega bonar = bunar, zato imena kraj vode Mure Bonovci, Bončani, Bunčani = Vapače, Dörfer am Wasser.

Ker ap, kâsara, ukš, dru, verš, udan — poznamljenja za vodo — so stvarile pomene apen, kâsara, ukšan, derma, verša, ude, to je, japa, Ochs, terma, je tedaj celó dosledno, da tudi beseda indiška vana, staroslovenska bania, bana daja tema za bika, vola. V indiškem jeziku nisem dosihmal našel še poznamljenja za bika, izpeljanega iz besede vana, al v jeziku starih Panoncev se je bivol velel, kakor Plini terdi, bonas!

Čujmo Plinija: „Tradunt in Panonia feram, quae Bonasus vocatur, equina juba, cetera tauro similem, cornibus ita in se flexis, ut non sit utilia pugnae, quapropter fuga sibi auxiliari, reddentem in ea fimum, interdum et tria jugerum longitudine, cujus contactus sequentes ut ignis aliquis amburat. Zavoljo končnice as primeri slovenske besede jerbas in lastne imena slovenske Beras, Terbas itd. (Dalje sledí.)

Slovstvine rečí.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Dalje.)

Ti glagoli so tedaj spake, doveršivni (kakor je povedal že gosp. C—e) po podobi, — nedoveršivni pa po pomenu, zato ker poprašujemo ž njimi tudi: kaj se godí? kako se zaderží? kaj zasluži tak človek? koliko to iznese? itd. Poprašujemo pa v pravem sed. č. le z glagoli nedoverš. Noben terd Slovenec ne bo rekel: „komu to pošlješ?“ „zakaj ga povabiš?“ „koga priporočiš?“ itd. Vsak vidi menda iz tega, kako se ločijo zastran rabe une spake od glagolov: pošljem, povabim, priporočim se itd. Le-té rabimo po krivem z doveršivno obliko le v določnem naklonu pravega sedanjega časa zlasti v 1. osebi, ne tako močno v 2. in 3., poprašujemo in odgovarjamo pa s pravo obliko (nedoverš.); une pa tudi na vprašanje: „kaj delaš? kaj se

*) Vse temata sanskritske so iz Boppa in Eichhoffa vzete, kjer se zamorejo pogledati. Pis.

godí?“ Toda tolažimo se: saj imajo tudi drugi „bratje naši po kervi“ nekaj takega plevela; p.: to zavisi (das hängt ab); nekteri pišejo še celó: kako ova kuča izgleda (sieht — aus), namesto: kakva je?

Čudno se zdí nekterim, zakaj ne bi smeli glagolov doveršivnih, kakor v drugih naklonih sed. č., tudi v določnem naklonu pravega sed. časa rabiti, če si mislimo djanje doveršeno. — Ravno zato ne, ker kaže pravi sed. č. djanje, ki se godí ali verší ravno tačas, kedar od njega govorimo. Slovenec, kteri si misli djanje, ki se godí ali verší ravno ondaj, kedar govorí od njega, doveršeno, ne misli prav, ne misli po slovanski, — ne misli — kakor smo vidili — po staroslovenski. Ponevedoma se je navzel krivega — tujega mišljenja. Ne prikrivajmo si zmote svoje; „errare est humanum“.

Pa prigovarjajo nekteri, da se nektero djanje le hip godí in terdijo, da moramo za táko — takó naglo doveršeno djanje rabiti glag. dovrš. Toda tudi hip terpí, tudi hip je dél časa (Zeitraum), kteri ima začetek in konec, kteri (dél časa) se godí ali verší; toraj se mora (ko se ravno verši) naznanovati z glag. nedoveršivnim ali (kar je eno): z veršivnim = terpežnim = djanskim (dějateljnim), ne pa z doveršivnim. — Če tudi le enkrat „brenkneš“, nepotujčen Slovenec te bo vprašal govoré v sed. času: čemu brenkaš (ne brenkneš)? — če tudi le enkrat „streliš“—: zakaj streljaš (ne streliš) tukaj? — če tudi le enkrat „daš“ —: zakaj mu to daješ (ne daš)? Zato je ravno tisti Trubar, ki je napisal v Jan. 18. 22. neredno: „takú ti odgouoriš“ (namesto odgovarjaš) — prec v drugi versti dalje (Jan. 18. 23.) poslovenil prav: zakaj me biješ? (ne udariš), da si je le od ene „žlafernice“ govorjenje. *To se vé*, da bi po vseh letéh in takih stavkih (ker je tako enkratno djanje po natori svoji poprej mine kot začnemo vprašati) — smeli vprašati tudi: čemu si brenknil? zakaj si strelil? in v Jan. 18. 23.: zakaj si me udaril? — toda Slovenec ni bil nikoli, pa ni tudi zdaj take misli, da ne bi smel djanja, ki se je zgodilo pred enim, pred dvema ali tremi hipi, za djanje pravega sed. časa šteti.

(Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

* Na dunajskem vseučilišču se razlagajo letos sledeče slovanske stvarí: Gosp. prof. dr. Miklosič: 1) staroslovensko slovnico in razjasnjenje staroslovenske krestomatije, 2) noveje znamenitosti slav. književestva, 3) o Nestoru; — gosp. prof. M. Kavecki: likoslovje poljskega jezika; — gosp. prof. A. Šembera: česko slovnico, česko skladnjo in zgodovino češke literature, — gosp. prof. C. Zaleski: ruski jezik.

* „Serbsko-dalmatinski magazin“, ki je leta 1851 nehal izhajati, se bo sopet izdajal. Prof. J. Sundečić v Zadru je zgotovil zvezka za leto 1852 in 1853, in prihodnje leto bo doveršil zvezka za 1854 in 1855. Cena zvezka je 30 kr, sr. Naročilo terpí do konca decembra t. l.

* Za matico družtva sv. Mohora, ktero dosihmal šteje 790 družtvenikov, se je nabralo 202 fl. 54 kr. Zastran izdaje sv. pisma v slovenskem jeziku, ki naj bi se po željah svetlega g. lavantinskega knezoškofa v 2 ali 3 letih doveršila, želí odbor od družtvenikov in odbornikov nasvete zvediti: kako bi to mogoče bilo? Družtvo s svojimi dohodki ne more tega dognati. (Po naših mislih je od gosp. Janežiča nasvetovana pot prava pot).

* Gosp. dr. Anton Rojc, bivši profesor kazenskega zakona, sedaj namestnik derž. nadpravdnika c. k. banske stolice v Zagrebu, bo izdal praktično razložen „kazneni postupnik“ (kazensko ravnavo) po postavi 1853, ki bo obsegel 10 tiskanih pôl in veljal 1 fl. 30 kr. Knjigar J. Pretnar v Zagrebu prejema naročila.

* Gosp. J. Hovora je prestavil slavno Lessingovo igro „Nathan modri“ v češki jezik.

* V „Mittheil. d. hist. Ver. für Krain“ naznanja gosp. dr. Costa, da hoče cel zvezek domovinskih spominkov v nemškem jeziku pod naslovom „Vaterländische Erinnerungen“ na svetlo dati, ako mu domorodci željo po taki knjigi do konca t. l. razodenejo naročila poslavši; cena zvezka ne bo višja od 1 fl. Če bo pervi zvezek všeč bravcem, bota sledila še dva druga.

* Poslednjega cerkvenega zbirališča v Tridentu 1547 so se sledeči Slovani vdeležili: 1. Antonin, Moravan, knezoškof praški, cesarski poslanec; 2. Juri Drašković, pečuhski škof, poslanec cesarski za kraljestvo ogersko, pozneje kardinal; 3. Juri Živković, Horvat, iz reda Minoritov, škof sejnski; 4. Andrej Dudić, Horvat, škof tinienski; 5. Bonifac Ragusens, Dalmatin, iz reda sv. Frančiška, škof marcaneški; 6. Jan Brunus, Serb iz Olguna, primas serbski; 7. Valentin Herbot, Poljak, škof přemiselski, poslanec kralja poljskega; 8. Stanislaw Walwsky, Poljak, škof teodosienski.

* Slavno Kollárovo pesem „Slávy Dcery“ je dohtar zdravilstva Jan. Fr. Tvrdon v Skalici na Ogerskem prestavil v nemški jezik pod naslovom „Slava's Tochter“, lyrisch-episches Gedicht in 5 Gesängen von Johann Kollár. Wort- und sinngetreu ins Deutsche zum erstenmale vollständig übertragen“.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Kamnika. L. K. Ako bi me kdo za naj lepše séla in kraje na Krajnskem vprašal, gotovo bi v odgovoru Kamnika in njega okolice ne pozabil. Saj ravno krasna bistriška dolina, razstegujejoča se proti sivim snežnikom, in nježno mestice Kamnik stoječe pod sterno kriško goro, okolj ktere hladen in zdrav zrak pihlja kakor malo kje, vsako poletje več gospôde k nam vabi, večidel iz Ljubljane, še celó iz Tersta. Preteklo jesen je znani g. Mauroner v resnici se v Kamniku naseliti hotel, ter je od mesta zgornjo stran „malega grada“ kupoval, da bi si bil selice (kampagno) v gotiški statvi na polovici malogradške skale ravno nad klancem postavil. To bi bil kinč Kamnika na tisti terdni skali, na ktero so nekdaj mornarji svoje ladije priklepali. Kar so odtekle šumeče vode, ki so kupcu in ribču dobiček in zaslužek dajale; odkar so siloviti Turčini starega Kamnika bogate poslopja razrušili, je že veliko let, — pa Kamnik se le počasi počasi oživlja! Zlo si je mestice poslednji čas opomoglo na zunajnem obrazu, in akoravno v njem palač ne smemo iskati, je vendar vredno posebno farno cerkev na Šutni in kloštersko cerkev v mestu v misel vzeti; uno sta rajnki dekan Fr. Vojska in sedanji dekan gosp. J. Fink tako ozaljšala, da ji na Krajnskem menda ni kmali para; to pa bivši gosp. guardian O. Raimund — mož vnet za božjo hišo in božjo čast. Pa tudi njihov naslednik g. guardian O. Gotthard v duhu svojega prednika o teh stvaréh hvale vredno napreduje.

Od tukajšnih ljudskih šol z veseljem naznanjam, da se po besedah veljavnih mož verlo obnašajo. Potožiti pa se more, da dekliški šoli učilnih močí pomanjkuje. Ne vém kdo da je kriv tega, le to vém, da se je že lanjsko leto naš g. kaplan L. Dolenc opazivši to napako prostovoljno (brez vsega plačila) učiteljstva poprijel,

se vé da z dovoljenjem dotičnih predstojnikov. Drugi razred je njemu izročen in kako izverstno svojo nalogo spolnuje blagi gospod, nam to dovelj dokazuje, da imajo letos veliko več učenk kakor lani. Pa kaj bom dokazoval? Kdor gospoda osebno pozna, vé da veliko velja. Bog mu trud plati!

O druzih zadevah našega kraja smemo s toliko večjim zaupanjem veselejši prihodnosti pričakovati, ker se nam bo že koj pervo spomlad nov vir blagostanja z zidanjem c. k. solnitarije (gl. letošnje „Nov." št. 74.) in zraven tudi škarpe na desnem bregu Bistrice odperl. Sl. ministerstvo je dovolilo blizo 100.000 forint za to oboje zidanje. Kdaj da se bojo mlini za smodnik in druge početja napravljati pričeli, se za gotovo ne vé. Na treh krajih pa že vojaška straža stojí, in iz Laškega (od Lambrate pri Milanu in iz Treviža, kjer so mline za smodnik prodali) so dokaj kotlov, stóp, leskovega oglja itd. že sem navozili in v magazine nakupičili. Mislijo pa pri zidanju mlinov in drugih napravah naj novejše znajdbe in skušnje o tej reči porabiti.

Iz Ljubljane 22. nov. Danes dopoldne so iz tukajšne gosp. Samasatove zvonaríje odpeljali na železnico 4 nove zvonove za farno cerkev v Sevnici (Lichtenwald) na doljnem Štajarskem, ki je, kakor je bravcem „Novíc" znano, letošnje binkoštne praznike z večjim delom prijaznega terga pogorela. Veliki zvon je vagal 24 centov in 90 funtov, drugi 12 centov in 70 funtov, tretji 7 centov in 50 funtov, četerti pa 3 cente in 8 funtov. Lično in dobro delo in lepo soglasje zvonov bojo gotovo Sevničani enoglasno sami hvalili, kadar jim bojo novi zvonovi pervokrat zapeli. To tedaj njim samim prepušamo. Namen teh verstic je kaj druzega. Zvedili smo namreč za gotovo, da ondašnji g. fajmošter Fohn, spoznavši veliko nevarnost za cerkev in turn sred terga ob nesreči kakega ognja, so že pred 4 leti svoje farmane napravili, naj bi se tudi turn z zvonovi asekuriral. Kdo pač bi bil takrat mislil, da bo take pomoči tako kmali potreba! Teržaška asekuracija je koj po požaru gosp. fajmoštru celi asekurirani znesek naštela, le toliko je odbila, kolikor je tisti bron vreden bil, ki ni zgorel; bilo je po tem takem tedaj berž mogoče cerkev z lepimi novimi, še 10 centov težjimi zvonovi ozaljšati in jih berž do zadnega vinarja plačati brez bire pri farmanih, ktere je ogenj že tako v velike nadloge pripravil, da imajo sami seboj dosta opraviti, preden se bojo izkopali iz težav.

„Novíce" so že stokrat in stokrat svojim rojakom priporočale veliko dobroto asekuracij, — al žalostnega serca se moramo skor pri vsakem ognju prepričevati, da ljudjé še nočejo spoznati te dobrote! Naj bi bil ta izgled živa priča vsim, ki še ne verjamejo, da je asekurirati se zares dobro. Majhno plačilo, ki se je za 5 let naprej odrajtalo, se je že v 4. letu tako obilno in dobrotno za celo faro povernilo. Kar je tukaj od turna rečeno, velja od vsacega druzega poslopja. Gotovo, hitro in zdatno nam pridejo le asakuracije na pomoč. Naj bi to vsak gospodar spoznal!

Novičar iz mnogih krajev.

Da se okrajša odpisovanje takih davkovskih dolgov, kteri se iztirjati ne dajo je c. k. ministerstvo deželni davkovski uradnii oblast dalo, da smé sama čez odpise sklepati, ako zaostali dolg polovíce letnega davka, ki ga je imel človek takrat plačati, ne presеže; če je pa dolg čez polovíco, se mora prošnja za odpis ministerstvu dnarstva predlagati. — Te dní je bil dodelan natis cesarske pesmi v vsih jezicih, ki se govoré v našem cesarstvu. — Za kerškega škofa (Veglio) je izvoljen častni korar in svetovavec dež. pogl. v Zadru dr. J. Vitezić. — Po več krajih Marskega in Češkega je bilo že 15. dan t. m. toliko snega in tak mraz, da je več ljudí zmerznilo. — V okrajni Krakovega se goveja kuga zmiraj bolj razširja, zato ne smejo meso in loj in ne kože in rogovi v Galicijo; živine pa smejo na posebnih krajih in po natančnem pregledu le toliko sem gnati, kolikor je neobhodno potreba. — Po ognju v vasi Glagovacu poleg Arada na Ogerskem, ki je 3. t. m. vstal po nemarnosti dveh fantov, ki sta se igrala z vžigavnimi klinčki, je ukazal ondašnji župan, naj se prihodnjo nedeljo snidejo vsi otroci bližnjih vasí od 6. do 14. leta. Ko jih je bilo čez 100 zbranih, je pripeljal tista dva, ki sta po igrači vas zažgala, in ju vpričo vsih s šibo dobro našeškati dal. Tak izgled ni slab! — Do 14. t. m. se pred Sevastopoljem še zmiraj ni nič važnega zgodilo. Vojskovodja francoski in angleški sta previdila, da s to armado, ki jo imata, se ne moreta podstopiti mesta napasti; tedaj sta sklenila počakati, dokler jima ne doide nova pomoč; en oddelk te pomočne armade sta pričakovala 15., drugi oddelk 20. dan t. m. Če bi zedinjena armada tudi hotla se s Krima na barke spraviti in čez zimo kam drugam iti, menda ne more, ker zunaj Sevastopolja stojí nek okoli 80.000 Rusov, ki bi gotovo z vso silo planili nad sovražnika, kadar bi en del že na barkah bil; zakaj vsi v enem hipu ne morejo na morji biti. Gledé na te okoljšine je nek car Nikolaj svoji svakinji, kraljici Holandski pisal: „Sevastopolj me ne skerbí, angleško-francoska armada mi ne bo ušla". Mraz je že precej hud v Krimu; pod prostim nebom stojé Rusi, Francozi in Angleži, Rusi nimajo nek ne šotorov ne odeje, pa jim derv ne manjka, da si kurijo in se grejejo, — *Francozom in Angležem* pa manjka derv. — Da bi imela rusovska armada od druge strani sovražnika za petami, se je vzdignil Omer-paša s svojo armado proti Prutu; sliši se, da maršira z 50.000 Turki, — ali s samimi Turki, ki se v bitvah na prostem tako slabo obnašajo, kakor se je poslednjikrat pri Balaklavi pokazalo, ne bo dosta strahoval rusovske armade. — Tista rusovska armada, ki je unidan tako hitro marširala proti rusovsko-vlaški meji, se je zdaj vernila in maršira proti rusovsko-gališki. — Novo srečkanje novincov na Francoskem za leto 1854 bo 18. januarja. — Sliši se, da je austrijanska vlada pisala angleški in francoski, da ostane pri tem, kar je obljubila, da si pa tudi še zmiraj prideržuje samostalnost zastran začetja vojske in sklepa mirú. — O pravdi badenske vlade z nadškofom freiburškim je došel medčasni sklep (Interim); gospodarstvo cerkve in premoženja njenega ostane pri starem; škof voli fajmoštre in vikare; sodnijska preiskava duhovnov se popustí; izobčenje višjega duhovnega svetovavstva ni preklicano; pa tudi svetovavstvo to ni razpušeno.

Stan kursa na Dunaji 23. novembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	82 3/8	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	87	fl.
	4 1/2 „	72 3/8	„	Windišgrac. „ „ 20 „	30 3/4	„
	4 „	63 3/4	„	Waldštein. „ „ 20 „	29 3/4	„
	3 „	49 3/4	„	Keglevičeve „ „ 10 „	11	„
	2 1/2 „	40	„	Cesarski cekini	6 fl.	4
Oblig. 5% od leta 1851 B		93	„	Napoleondor (20 frankov)	10 fl.	13
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		74 1/2	„	Suverendor	17 fl.	40
Zajem od leta 1834 . . .		224 3/4	„	Ruski imperial	10 fl.	27
„ „ 1839 . . .		129 1/2	„	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl.	50
„ z loterijo od leta 1854		96 3/4	fl.	Angležki suverendor .	12 fl.	43
„ národni od leta 1854		86 3/4	„	Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	29 3/4	fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*